

*Rehabilitimi i Trashëgimisë
sonë të Përbashkët*

LUMENJTË QË FORMËSOJNË

Program edukues, rekreativ
dhe rahabilitimi mbi
peizhazhet dhe ambientin

Klinë
Prill, 2015

Support to the Promotion of Cultural Diversity

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

*Rehabilitimi i trashëgimisë
sonë të përbashkët*

LUMENJTË QË FORMËSOJNË

*Program edukues, rekreativ
dhe rahabilitimi mbi
peizhazhet dhe ambientin*

Klinë

Prill, 2015

Ky dokument është prodhuar brenda kornizës së projektit të përbashkët BE/KE - "Përkrahja për Promovimin e Diversitetit Kulturor në Kosovë". Përmbajtja nuk reflekton domosdoshmërisht qëndrimin zyrtar të Bashkimit Evropian dhe/apo të Këshillit të Evropës.

HYRJE/INFORMATA TË PËRGJITHSHME

Me një sipërfaqe prej 308.8 kilometra katror dhe një popullsi prej rreth 40.000 banorëve të shpërndarë në 54 vendbanime, Klina është e njohur për burimet e saj natyrore: pyjet, tokën pjellore, lumenjtë dhe peizazhet. Nëpër territorin e komunës kalojnë pesë lumenj, të cilët karakterizojnë peizazhin dhe ofrojnë mundësi për të kuptuar më mirë mjedisin dhe për ta trajtuar me më shumë përgjegjësi në procesin e zhvillimit të rajonit.

Në përputhje me rekomandimet e Planit të Trashëgimisë Perëndim, u prezantua Programi për Peizazhin dhe Mjedisin si një nismë e projektit të përbashkët të BE/KiE Përkrahja për Promovimin e Diversitetit Kulturor në Kosovë* (PDKK). PDKK-ja ka punuar drejt transformimit progresiv të shoqërive përmes demokracisë pjesëmarrëse, duke shfrytëzuar trashëgiminë kulturore si një vlerë të përbashkët dhe duke përmirësuar cilësinë e jetës dhe mjedisin jetësor si një të drejtë njerëzore themelore. Duke theksuar rëndësinë e qasjes së integruar ndaj trashëgimisë, në ndërkohë që vlerësohet diversiteti dhe potenciali i saj, programi nxitë institucionet dhe komunitetet e interesuara që të ndërtojnë kapacitetin e tyre kolektiv për të vlerësuar dhe menaxhuar trashëgiminë e tyre dhe njëherit duke krijuar mundësi kryesisht për komunitetet lokale dhe të tjerët në tërë territorin.

Përmes vlerësimeve të ekspertëve, programeve në zhvillim e sipër në këtë zonë, rezultateve të procesit të konsultimeve me komunitetin si dhe Planit Zhvillimor Komunal dhe strategjive të Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (MMPH), programi synon që të punojë drejt një vizioni afatgjatë, duke krijuar pilot veprime në Komunën e Klinës për të ngritur vetëdijen dhe vlerësimin për mjedisin, për të fituar njohuri, për të siguruar të gëzuarit dhe shfrytëzimin e qëndrueshëm të burimeve të trashëgimisë të zhvilluara dhe menaxhuara nga komunitetet lokale.

* Ky shënim është pa paragjykim të qëndrimeve mbi statusin dhe është në përputhje me Rezolutën 1244 të KS të OKB-së dhe Opinionin e GJND-së për Deklaratën e Pavarësisë së Kosovës.

VIZIONI

Klina si një “qendër për çështje mjedisore dhe aktivitete rekreative artistike” - një destinacion atraktiv i Itinerarëve të Trashëgimisë Kulturore pas 20 vitesh, bazuar në strategjinë dhe menaxhimin e komunitetit; që ofron një mjedis natyror, është nikoqir i aktiviteteve rekreative dhe artistike në natyrë dhe është një qendër për arsimin mjedisor dhe biodiversitetin.

OBJEKTIVAT

- **TË KRIJOHET** observatori (vëzhguesi) i peizazhit për të ngritur vetëdijen dhe monitoruar trajtimin e peizazhit
- **TË BËHET** një qendër e aktiviteteve rekreative dhe artistike
- **TË OFROJË** programe të harmonishme arsimore për mjedisin në një mjedis të pastër dhe të mirë ruajtur natyror

PJESËMARRËSIT DO TË

- kenë mundësinë që të studiojnë peizazhin dhe të zbulojnë vlerën e peizazhit në kuadër të zhvillimit të qëndrueshëm
- njihen me nevojën për mbrojtje, menaxhim dhe planifikim më të mirë të peizazhit
- zhvillojnë propozime për një qasje të integruar ndaj trashëgimisë dhe peizazhit
- mësojnë për teknikat dhe praktikat për ruajtjen e mjedisit dhe biodiversitetit të jenë në gjendje të kombinojnë kohën e lirë, artin dhe arsimin në një mjedis natyror
- zbulojnë peizazhe të mahnitshme, njerëz dhe tregimet e tyre.
- shndërrojnë burimet dhe praktikat e trashëgimisë lokale në një mundësi të zhvillimit ekonomik

PROGRAMET

1

PROGRAMI ARSIMOR PËR MJEDISIN DHE PEIZAZHIN

Ngritja e vetëdijes në mesin e nxënësve në shkollat fillore dhe të mesme për mjedisin, biodiversitetin dhe peizazhin për mbrojtjen dhe zhvillimin e tyre të duhur

2

PROGRAMI NË SHPELLËN E DUSHIT DHE ZONËN PËRRETH

Rehabilitimi i zonës së caktuar me një qasje të integruar dhe pjesëmarrje aktive të banorëve lokal

3

OBSERVATORI I PEIZAZHIT

Themelimi i një bordi këshillues për zhvillimin e vlerësimeve të ndryshmeve në peizazh të cilat janë të rëndësishme për shqyrtimet strategjike të zhvillimit të tyre strategjik.

4

PROGRAMI I ARTEVE PERFORMUESE DHE REKREACIONIT

Organizimi dhe koordinimi i manifestimeve kulturore dhe aktiviteteve rekreative në lokacione atraktive në mjedise natyrore.

KONTRIBUTI

Buxheti i përafërm fillestar që do të ndahet është 100.000,00€. Ai kryesisht ka për qëllim që të mbështesë nismat dhe veprimet që kanë të bëjnë me ofrimin e mjedisi të sigurt, të shëndetshëm dhe të pastër në lokacione atraktive të caktuara për zhvillimin e aktiviteteve dhe manifestimeve arsimore, kulturore dhe rekreative. Kontributi juaj do të nxitë banorët lokal që të ndërmarrin veprime risiprurëse drejt vizionit të përbashkët dhe do të mobilizojnë edhe më shumë burimet lokale.

Ju mund të kontribuoni në këtë program në përgjithësi apo të veçoni një projekt specifik. Një raportim i rregullt për programin në përgjithësi do të sigurohet për kontribuuesit dhe publikun e gjerë përderisa raportime specifike do të dorëzohen për donatorët e projekteve të veçuara sipas kërkesës së tyre.

SI TË KONTRIBUONI

- Financoni një apo më shumë projekte të vogla sipas prioriteteve dhe interesave tuaja në terren.
- Ndonëse ekzistojnë katër kategori kryesore, një numër i projekteve të vogla mund të lindin për të kontribuar në tërë programin. Kontributi juaj (me para apo forma tjera) do të ndihmonte tërthorazi kategoritë tjera përmes qasjes së integruar që zbatohet në këtë nismë.
- Kontributi i juaj i mundshëm në investimet kapitale do të ndihmojë edhe në zhvillimin profesional, ekonomik dhe/ose aktivitetet arsimore.
- Përderisa kjo nismë specifike është e përqendruar në Klinë, metodologjia e shfrytëzuar dhe ndikimi shtrihet përtej kësaj komune, duke vendosur një shembull për rajonet tjera si një model i zhvillimit që bazohet në trashëgiminë tonë të përbashkët.

LLOJET E KONTRIBUTEVE

- Aktivitete/ manifestime ■
- Burimet njerëzore ■
- Pajisje ■
- Materialet ■
- Aktivitetet dhe hulumtimet për zhvillimin e kapaciteteve ■
- Përfshirja e ekspertëve ■
- Aktivitetet promovuese ■

MENAXHIMI

Do të krijohet një fond i mirëbesimit i cili do të jetë nën patronazhin e Komunës së Klinës, Grupit Punues Ndër-Ministror (GPNM) dhe Grupit për Konsultim me Komunitetin (GKK) kurse, do të menaxhohet nga organizata lokale nën mbikëqyrjen e rreptë të GKK-së.

Aktivitetet do të zbatohen nga një organizatë e shoqërisë civile në bashkëpunim të ngushtë me Komunën e Klinës, Ministrinë e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (MMPH) dhe Qendrën Rajonale për Trashëgimi Kulturore. Monitorimi do të kryhet nga MMPH-ja. Raportime të rregullta do të sigurohen për publikun e gjerë dhe palët e interesuara si për ecurinë e programit ashtu edhe për menaxhimin financiar.

PËRMBLEDHJA E BUXHETIT

1. PROGRAMI ARSIMOR PËR MJEDISIN DHE PEIZAZHIN

€10,000.00

- Model arsimor për studimin dhe testimin e ndryshimeve të mjedisit në zonën e Qendrës Arsimore të Klinës - afër vendit ku bashkohen dy lumenjtë
- Pajisjet për zhvillimin e lojërave dhe performancave për studimin e mjedisit

2. PROGRAMI NË SHPELLËN E DUSHIT DHE ZONËN PËRRETH

€45,000.00

- Pastrimi i zonës së caktuar
- Vendosja e shenjave
- Ngritja e strukturave mbrojtëse në zonën e caktuar
- Rregullimi i shtigjeve për qasje të sigurt në zonën e caktuar (në shpella)
- Projekti për largimin e rrjetit të kanalizimit që rrjedh afër Shpellës së Dushit

3. OBSERVATORI I PEIZAZHIT

€20,000.00

- Themelimi i një Bordi këshillues të ekspertëve nga institucionet e emëruara në nivel lokal dhe qendror
- Pajisje për punën e bordit këshillues në laborator dhe në terren

4. PROGRAMI I ARTEVE PERFORMUESE DHE REKREACIONIT

€25,000.00

- Manifestime kulturore dhe argëtuese në zonën e caktuar afër Shpellës së Dushit
- Gara në peshkim afër vendit ku bashkohen dy lumenjtë
- Promovimi i prodhimeve dhe praktikave tradicionale të banorëve lokal në zonën e caktuar afër Shpellës së Dushit.

Në kuadër të Projektit të përbashkët të Bashkësisë Evropiane dhe Këshillit të Evropës "Përkrahje Promovimit të Diversitetit Kulturor" programi "Lumenjtë që formësojnë" promovon Komunën e Klinës si një destinacion atraktiv të Itinerarit të Turizmit Kulturor të bazuar në startegjinë dhe menaxhimin nga komuniteti, duke ofruar ambijent natural dhe peizazhe të bukura, duke mirepritur aktivitete rekreative dhe turistike në natyrë dhe një qendër edukative per ambientin dhe biodiversitetin.

www.coe.int/pcdk

Këshilli i Evropës është organizata udhëheqëse e kontinentit për të drejtat e njeriut. Ajo përbëhet nga 47 shtete anëtare, 28 prej të cilave janë anëtare të Bashkimit Evropian. Të gjitha vendet anëtare të Këshillit të Evropës kanë nënshkruar Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, një traktat i projektuar për të mbrojtur të drejtat e njeriut, demokracinë dhe sundimin e ligjit. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut mbikëqyr implementimin e Konventës në shtetet anëtare.

www.coe.int

Bashkimi Evropian është një partneritet unik ekonomik e politik midis 28 vendeve demokratike evropiane. Qëllimet e tij janë paqja, prosperiteti dhe liria për 500 milionë qytetarët e saj - në një botë më të drejtë, më të sigurtë. Për ti realizuar gjërat, vendet e BE-së kanë krijuar organet për të udhëhequr BE-në dhe për të adoptuar legjislacionin e saj. Ndër organet më kryesore janë Parlamenti Evropian (që përfaqëson popullin e Evropës), Këshilli i Bashkimit Evropian (që përfaqëson qeveritë nacionale) dhe Komisioni Evropian (që përfaqëson interesat e përbashkëta të BE-së).

<http://europa.eu>

Support to the Promotion of Cultural Diversity

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe